

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v stolnem
farovžu.

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Kdo hvalisa pri nas Pruse?

Nekoliko let je že tega, kar so pri nas začeli hvaliti in hvalisati vse, kar po pruskem ali prajzovskem diši. Moledvajo cesarja Viljema in njegovega ministra Bismarka. Komaj čakajo, da bi brž vlezli v pruske hlače in pikelhaube, t. j., radi bi prišli: „pod Prajza“. Ker se pa mejaši avstriškega cesarstva vendar čez noč ne dajo popipati, zato si med tem drugače tolažijo svoje pruske želje. Izpostavljajo pruske boje; popevajo: „Wacht am Rhein“: ter kričijo: „Preussen hoch“. To pa le tedaj, kedar napravijo izlet ali „ausflug“ ter imajo že kaj pive v trebuhu ali štajerca v glavi. Gotovo so to čudne prikazni. Poprej tega v našem cesarstvu nikdar ni bilo. Više 100letna zgodovina in skušnjava sedanjih dni nas uči, da Avstrijanci nimamo nobenega vzroka sosednih Prusov toliko veseli biti. Marveč celo lahko se prepričamo, da so Prusi sovražni našemu cesarstvu, naše katoliške veri, posebno pa še slavjanskim narodom sploh, ki v lepem številu tudi po avstrijskem cesarstvu prebivajo.

1. Pred 150 leti bilo je Prusko še majhno kraljestvo. Števililo je na kakih 1200 □ milijah okoli 5 milijonov prebivalcev. Zdaj je mogočno cesarstvo, ki je pograbilo vse nemške dežele. Meri 9812 □ milj in šteje 41 milijonov ljudi. Ali predno so Prusi do tega doplezali, morali smo mi Avstrijanci veliko trpeti. Pruska je naraščala na zgubo Avstrije. Na jesen l. 1740. je umrl cesar Karl VI. Ali komaj je njegova hči, nepozabljiva Marija Terezija očeta pokopala in vladanje avstrijskih dežel sprejela, že so grabljivi Prusi z vojsko mahnoli na Avstrijo. Brez napovedi vojske, prav po tolovajski so udarili na Šlesko ter nam lepo in bogato deželo za vselej iztrgali. Marija Terezija je trikrat imela s Prusi vojsko. Poslednja je divjala celih 7 let. Veliko tisoč najjaksih ljudi nam je bilo ubitih, neizmerno veliko denarjev potrošenih, državni dolg od 118 na 271 milijonov pom-

nožen, lepa Češka in Moravska dežela upostošena — Šleska pa zgubljena. Po končani vojski bil je sicer mir, a nikdar zanesljiva prijaznost. Prusi so nas vselej goljufali, kedar smo se na nje zanašali. Tako so nam na primer l. 1805. in 1850. pomoči obetali zoper Francoza. Ali naposled so ostali figamožje. Cesar smo se l. 1866. učakali, to še vsi dobro pomnimo. Vsakega vrlega Avstrijana v sree zaboli, ako pomisli, kako zavratno in in ščuvarski so tedaj Prusi z Lahi vred čez nas planoli, Holstein vzeli, više 30.000 vojakov ubili, zasedene dežele mučili in naposled 30 milijonov srebrnih tolarjev pobrali. Zdaj si pa lahko vsak sam domisli, kdo da so oni Avstrijanci, ki kljubu tolikim nesrečam, vendar Pruse hvalisajo, jim čast in slavo godijo, po Viljemu in Bismarku vzdihujejo? To so nam prav nevredni in bodikaj Avstrijani. Voljni smo stavljati jih v sramotno vrsto tistih, katerim je izdajalec Judež načelnik in očak. Sram jih bodi! Tudi Francozi so bili v vojski s Prusom nesrečni, pa da bi zdaj sovražnikovo peto lizali, tega ne stori noben Francoz.

2. Pruski cesar in njegova rodbina je lutrovske vere. Njegov prednik, Albert braniborski je pred 300 leti od katoliške Cerkve odpadel in postal lutrovec ter celo rodbino in deželo seboj potegnil v krivoverstvo. Kot najmogočnejši luteranski vladarji, so pruski kralji več ali manj zdatno podpirali, branili pa tudi širili luteranstvo — zlasti med svojimi katoliškimi prebivalci. Tega dela so se lotili posebno zvito od leta 1816 naprej, ko so v oblast bili dobili poreske kraje, kder prebivajo skoro sami Katoličani. Pošiljali so pa med Katoličane same mlade in lične luteranske uradnike. Ti so imeli ukazano ondi, če le mogoče oženiti se s kako katoliško nevesto. Otroke iz takega zakona so pa potem izrejali in vpiševali med luterane. Ali škofi in duhovniki katoliški so se temu ustavljali in tudi ljudstvo je s svojimi pastirji potegnolo. Prusom je živjačno poluteranovanje spodletelo, akoravno so nadškofa kolinskega bili zaprli l.

1837. Črez 2 leti so prenehali. Ali kar jim je takrat spodletelo, to hočejo zdaj poskusiti po sili. Pruski minister Bismark je dal nasnovati grozovite postave zoper sv. katoliško Cerkev. Namerjava katoličanstvo popolnem poteptati in zatreti. Mnogo duhovnikov je pregnanih, veliko pa zaprtih. Dva nodškofa in 1 škof so v ječah kot kaki razbojniki. Sploh preganjanje sv. Cerkve na Nemškem je kruto, nezaslišano.

Ali ravno tukaj zopet lahko spoznamo, kdo so tisti, ki pri nas Pruse hvalisajo? To so namreč vsi neverniki, kršeni in obrezani, liberalci, frajmaurarji in bogatajilci? Ti se neizmerno veselijo pruskega preganjanja sv. Cerkve. Od samega veselja ne vedo, kaj bi še začeli. Le eno željo imajo v tej reči namreč: ko bi vendar si za nas avstrijske Katoličane zamogli Bismarka ali vsaj njemu takega korenjaka najeti, da bi jim pomagali po vernih sobratih udrihati. O to bi bilo za naše liberalce veselje!

3. Prusi so porenke dežele dobili s pogodbo, da se Katoličanom verske in cerkvene pravice pustijo. Takista pogodba se je stavila, kedar se jim je poljska poznanska pokrajina podelila. Dostavljeno bilo je še, da morajo nemški Prusi slavjanskim Poljcem jih domač jezik na miru pustiti, in ga varovati. Ali Prusi ne dopolnujejo nobene pogodbe? Marveč preganjajo Katoličane, slavjanske Poljake pa ponemčujejo, da je strah in groza. Od blizo 3 milijonov pridobljenih Poljakov je zdaj skoro polovica že ponemčena. Ovo ponemčevanje je posebno zdaj silovito. Vsa poljska imena srenj, vesnic, trgov in mest so odpravili in z nemškimi zamenili. Iz šole je poljščina tako prognana, da še krščanskega nauka ne pustijo v materinskem jeziku učiti. Zraven so nemška društva, ki kupujejo poljska posestva, katera potem le Nemcem prodajajo. Tako naseljeni Nemci bodo tedaj v nekoliko letih popolnem spodrinoli poljski jezik in ljudstvo.

No in zdaj smo naleteli na tretjo vrsto prusaških prijateljev med nami in to so: nemškutarji in ponemčevalci nenemških narodov v Avstriji. Prusi so jim sijajn izgled ponemčevanja. Takih bi potrebovali, da bi nepovoljne Čehe in Slovence pozobali.

Takošni so tedaj tisti, ki pri nas Pruse toliko hvalisajo, gladijo in božajo: izdajalni nepremišljenci, ki pozabijo, da so Avstrijanci — brezverniki, ki sv. Cerkvo sovražijo in pa nemškutarji, katerim je ponemčevanje najpoglavitniša reč in skrb v državi.

Lepi strici to! Daj Bog, da se nebi nikdar noben Slovenec mednje pritepel.

Vsaj Slovenec pravi:

Staro vino, star denar

Stara vera, star vladar —

Gospodarske stvari.

Govedoreja.

(Spisal J. Cizelj, učit.)

III. Barantija — sejmi.

Strahovito je slišati, kako da se z govejo živino dandenes trži. Ako bi se za živino bukvice še upeljale, zagotovim, da bi krava s četirimi leti imela menda 20 posestnikov vpisanih! — Zavrnoti me bralec utegneš: če ni barantija z živino za nič, pa hajd proč z njo! — Zakaj je pa za nič? — Zato, ker je preveč sejmov! Po mnogi barantiji se goveda le pokvarijo; in kaj še več? Ljudstvo samo ima v premnogih sejmih več kvara kot koristi, ker premnogo — zapravi, ter sebe, svoje in upnike v brezdno trešči. Zakaj se dandenes baranta? — Gospodar misli, da ako se pri juncih, pri kravi par goldinarjev pribaranta, s tem pokrije davke in druge gospodarske stroške. Motiš se, ljubi moj, ker nisi odračunil zamude časa, dobrote pri svoji živini in škode, ki se ti je pri domačiji zgodila; molčim o potratu na sejmih. — Te besedice so namenjene le onim, ki svojo živino, dokler jo imajo, vsaki mesec spremené; katerim nobeden sejm ni predalječ in do tja nobena pot pregrda; nič jih ne zadržuje, — da le barantajo. Kupujejo vsako kravo 5, 10 fl. ceneje, ter tako dolgo kup strižejo, da še na zadnje za kako kôzo gotovine ne ostane. — Sejmi naj se držé in obiskavajo s pravim namenom, da gospodar vidi živino iz drugih krajev in pozive pravo vrednost, — da tudi proda svojo prignano govedo, ako se mu zánjo doma nikdo ne oglasi. —

Prav je, ako se semari; toda na semenj bi se morala le taka živina pripeljati, ktera je še solnce vredna, ne pa, kakor se navadno zgodi, da se le mešetari, slepari in pridušuje — zakaj? — za izvršek; za kako kilavo, medlo služinčad, polno grajkov. Semenj bi moral nekako podoben biti razstavi na ogled, kako se je živina tu ali tam skrbljivo izredila; bi moral biti dobička poln dan, da se gospodarji po kupčiji pri poličku pogovoré o tem, kar so lepega, posnemanja vrednega pri govedih videli in kako vse to doma posnemali! Alj kakor je sedaj navada, da skuša drug drugega s slabo živino opehariti, da opeharjen brž na drugem sejmu zopet kupca lovi, ter je zadovoljen, ako revno repovje le v denar spravi, so sejmovi gospodarstvu le na škodo! Tej napaki ni in ne bode mogoče poprej v okom priti, dokler se gospodarji ne prepričajo, da je za nje največi dobiček doma lepo za živino in dobra plemena skrbeti. Ako pa kateremu kaka glava več ne sodi, naj se masti in za mesarja odloči, ne pa na sejem žene, da se kdo goljufa! Kdor tudi ne ve, da se ravno s tem živinska kuga najbolj množi, ker mnogim ne da mirú, da nebi na vsakem sejmu bili. Dober živinorejec daleč okrog slovi ter mu

ni treba po sejmih časa in denarja trošiti, vrh tega še pa v nevarnost priti, da ga brezvesten, sejmsk klatež opehari. — Toraj še enkrat: Kdor hoče lepo, zdravo živino imeti, naj si jo skrbno doma prireja; in če je že treba po sejmih kupcev iskati, naj se zdrava in lepa živina na ogled postavlja! —

Zavarovanje življenja.

Vsak proti ognju zavarovani posestnik, ki je imel nesrečo pogoreti, je od banke, pri kateri je bil zavarovan, izgovorjeni znesek za vničeno posestvo prejel in se tako sam prepričal, da so zavarovalne banke koristne naprave. Na tisti podlagi medsebojne zaveze, kakor zavarovanje proti ognju obstoji tudi zavarovanje življenja ali zavarovanje proti smrti. Znano nam je vsem, da se nijeden človek smrti ogniti ne more. Zavarovanje življenja meri pa na to, da tisti, ki se je za slučaj smrti zavaroval, se pri zapušenih tako hudo ne pogaša, ker je bil zavarovan za slučaj, da ga smrt prej pokosi, kakor je svoje preskrbel.

Priden hišen oče, ki z marljivim delom svoje redi, gre po polju o poletnem vročem dnevu, ko se huda nevihta vzdigne in strela njegovi ženi in otrokom tako drago življenje konča. Kolika nesreča za zapuščene! Zgubili so krušnega očeta! Kmet, dober hišen gospodar, gre ravno iz sejma, kjer je svoje vole prodal in lepega dobička pri njih priredil; v goši ga pa napadejo tolovaji, ga ubijejo in mu ves denar vzamejo. Kaki stok in koliko pomanjkanje bo zdaj pri ženi in otrocih! Takim nesrečam in tudi navadni naradni smrti se nihče ogniti ne more; da nas pa oni, za ktere smo v življenju skrbeti dolžni, po smrti ne bodo toliko pogašali, osnoval je l. 1665. John Grant, moder Angličan, zadruga ali društva v medsebojno zavarovanje premoženja in Franus Gresham je vpeljal ta društva v življenje tako, da jih več stopi v skupno zavezo med seboj, ter plačujejo proti izgovorjeni svoti vsako leto nekaj. Svota, ki se hoče zagotoviti, kakor tudi pogodbe, kedaj in komu da se naj svota izplača, to vse odloči deležnik društva sam. — Starišem dela veliko skrbi, kaj da bode ž njih otroci, ako starši zbolijo, onemorejo ali umrjé preden so otroci dorastli in preskrbljeni. Kako dobro je pa in tolažljivo za stariše, če so v čvrstih dnevih življenja s pridnim delom vsako leto saj nekaj malega si prihranili ter so stopili v zavezo s kako banko, in otrokom ali mož ženi gotovine po smrti zagotovili! Če jim tudi roke otpnejo, je vendar njih trud še po smrti blagonosen, ker otroci dobijo zdaj za polico rajnega očeta pri banki toliko denarja, da si zamorejo brž pomagati, kako posestvo kupiti ali ktero koli kupčijo začeti, s ktero se bodo preredili. — Po enakem načinu se skrbi posebno tudi za dekleta, da z 20. ali 24. letom, ko se navadno možijo, gotov znesek potegnejo, kateri njim za doto služi. Ta način zavarovanja je ve-

liko boljši, kakor svoj prihranjeni denar v hranilnico polagati, ker tam le toliko denarja z obrestmi dobimo, kolikor jih je kdo tje vložil, ako pa kdo v zadrugo stopi, ter postavim 2000 fl. svojim zagotovi, se mora dedičem ves ta znesek hitro po smrti zavarovanega izplačati, ako je le v društvo že sprejet bil in se je prvi znesek vplačal. —

Delovanje zavarovalnih bank na to meri, da večina zavarovancev hitro ne umrje, ko se je dala zavarovati; zato se tudi le zdravi sprejemajo, in če tudi nekatere prej smrt pokosi, kakor si je banka želela, se ta zguba banki po velikem številu drugih zavarovancev nadomesti. Tudi Slovenci so že spoznali dobroto tega zavarovanja, kajti pri banki „Sloveniji“ v Ljubljani se je od sušca t. l. več kakor za 80.000 gld. na življenje zavarovalo in ravno potuje po Štajerskem g. nadzornik Stancel, ki posebno to zavarovanje sprejema. Da tudi, kmečko ljudstvo dobroto tega zavarovanja spozna, smo razglasili ta spis, ki nam je bil poslan od skušenega domoljuba.

Nekteri pomiselki zastran nakupovanja kmetijskih mašin.

Dan današnji se kmetovalcem raba kmetijskih strojev ali mašin od mnogih strani živo na srce polaga in razne fabrike svoje izdelke priporočajo in hvalijo. Res imajo mašine velike prednosti in tudi mnogo dobička prinašajo; ali na drugi strani se pa ne da tajiti, da je z njih porabo tudi marsiktera napaka in morda sem ter tje lahko tudi občutljiva škoda zvezana. Toraj ne bode odveč, ako svojim bralcem nekoliko pametnih ravnil povemo, kakor smo jih našli v nemškem poštenem ljudskem listu.

Pred vsem drugim je treba razne namene mašin pred očmi imeti, t. j., kaj da se hoče s porabo mašine pred vsem doseči: Ali hočemo 1. nektera dela boljše opraviti, n. pr. sejanje po vrsti; 2. ali jih hitrejšje končati, n. pr. mlatev; 3. ali se hočemo delalcem nasproti bolj na lastne noge postaviti, t. j. delalske volje in dostikrat trmoglavosti rešiti, ker se po delovanju mašin lahko mnogo človeških rok pogaša, n. pr. po kosilnih mašinah, ali pa ker se po mašinah težka dela po manj izurjenih in celó slabotnih ljudeh opraviti dajo, n. pr. napravljanje rezi, čistenje žita itd. Ako tedaj navedene namene, ki jih po mašinah doseči hočemo, premislimo, brž sprevidimo, da so mašine tim bolj priporočati gospodarstvom, čim več se po gospodarstvenih opravilih denarja potroši, čim bolj je gospodarjenje (pridelovanje in prodaja) živahna, kolikor bolj neugodne so delalske razmere, če namreč gospodar premalo izurjenih delalcev dobiti zamore, ali če so njih tirtjatve pretrde, in kolikor manj so zanesljivi v svojih opravilih. — Dalje moramo, predno si mašino omislimo, dobro preudariti, ali delalcev s tem, da

hočemo nektera dela po mašinah hitro in po ceni opravljati, za druge čase, kedar se po mašinah njih delo ne da nadomestiti, od sebe ne odganjamo, da se nas pozneje izogibljejo; da n. pr. mlatev po mašini morda ne bode imela nasledka, da se delalci tudi poleti k drugim gospodarjem podajo, dalje, ali imamo ljudi, ki umejo z mašino ravnati, ali so rokodelci blizo, ki znajo pokvarjeno mašino popraviti; in slednjič ali se tudi še takrat izplača delo z mašino, ako je tako rablo napravljena, da se v kratkem znatno zrabljuje (znuca)? Na poslednje gre posebno pri takih mašinah gledati, ki se še vedno zboljšujejo. *)

Nekoliko pritrjenih skušenj, kako peške raznih sadnih dreves nabirati, hranjevati in sejati.

Peške sadnih dreves se morajo skrbno nabirati in hranjevati do sejanja. Peške mladih, krepkih dreves imajo prednost pred peškami ostarelih dreves. Peške lesnih gruš in jabelk dajejo boljše, trpežnejše divjake od onih požlahtnjenih dreves, kajti iz takih pešek izrastejo dostikrat že koj prvo leto za prst debela deblica. Peške iz sada vzete, v vodo djane in izprane so najboljše. Sušiti jih posebno na solncu ni dobro. Rade kalivno moč zgubé. Zemljišče za posejanje pešek se jeseni na dva črevlja globoko prekoplje, v gredice razdeli in z brazdami za eden palec ali dva globokimi, črevelj vsaksebi pretegne. V te brazde se jeseni meseca novembra peške posejejo z brinjem, na drobno razsekanim potrosijo in s prstjo zagrebejo. Razsekano brinje peške brani miši in prehudega mraza. Pomladi se zemlja kakor hitro mogoče okoplje, kar se mora tudi med letom, kolikorkrat potreba, ponoviti.

Več skrbljivosti zahtevajo peške črešenj in sliv. Črešnjevje peške na solncu sušene ne kalijo več. Treba jih iz sada vzeti, v vodo djati, oprati in v prst položiti. Ravno tako se mora ravnati tudi z peškami sliv, ki se plastoma v kisto z prstjo vred položijo in na hladnem kraju do spomladne sejatve hranjujejo. O ti priliki se vzamejo iz kište, slabe odberejo, one pa, ki so kalivno moč ohranile, kar se najbolj po teži spozna, v gredice posejejo. Divjaki sploh pa se morajo pri presajanju na koreninicah nekoliko prikrajšati.

Gospodarske skušnje.

Ali so trate kot meje med zemljišči dobre? „Prakt. Ldw.“ o tej stvari tako-le piše: Dobro je sicer, da so med različnimi zemljišči meje, toda kvar je blizo enaka. Škoda je za zemljo, ki se v mejo porabi: še večja škoda pa izvira od

*) Kolikor smo mogli spoznati, so stroji iz Clayton-Schuttleworthove tovarne, ki ima zalogo v Mariboru, prav močni in vrlo izdelani. Pri košnji na vadlo z mašinami v Sarvaru (v Železni županiji na Ogerskem) je dobil stroj od omenjene tovarne prikazan prvo darilo. Vredn.

to, da imajo ravno na teh mejah miši, ogrci itd. svoje zavetje. Tukaj se pa tudi zarezja raznovrstna plevel, ki se po semenu zajedavek (Schmarotzerpflanze) širi od rastline do rastline ter okuži vse polje. — To raširjevanje raznega plevela je prostemu očesu celó nedosegljivo; resnica pa je, da se ga tudi na njivah, kder se je izbrano, čisto seme posejalo, v nekterih letih toliko prikaže, da gospodar kar strmi. Zatorej svetuje pisatelj omenjenega spisa: Proč s travnimi mejami, namesto njih se naj postavijo kameniti mejniki! — Zastran izvažanja pridelkov se morajo seveda mejaši med saboj pogoditi, da ne bc prepira.

Železno svilo (drat) namesto lesa. V krajih, kjer je malo lesa in se za drag denar kupiti mora, napravljajo posebno brajde tako, da od kola do kola, ki več sežnje narazen stojé, železno svilo potegnejo in na-nj trte privezujejo. Na južnem Tirolskem in na Nemškem je že davno taka navada. Pa tudi na Slovenskem smo takih brajd že sem ter tje videli.

Dopisi.

Iz Preval na Koroškim. 16. jul. (Naše ceste in druge zadeve.) Od kar je primorala vlada male srenje v večje se združiti, bi skoraj po vsem spodnjem Koroškem ne našel večje srenje kakor je Prevalska, kateri pripada tudi št. Danijel in Strojna. Ljubi bralec, rekel boš, to je prav, — večji število, večja pomoč za srenske potrebe. Pa žalostno, da je pri nas ravno narobe; večji ko je srenja, večji so stroški in večja je novica.

Pred nekoliko leti, ko ste še št. Danijelska in Strojnska fara skupaj eno srenjo štele, ste imeli pol manjšo novico, pa boljši red in lepše pota kakor sedaj, ko ste Prevalski sužnici. Ni ga, da bi skrbel za popravljanje ceste, ne za odpravljanje nadležnih postopačev, kakor da bi bili v azijskih pustinah, ne pa v pliberškem okraju. Ti pa, dragi moj bralec, kedar si primoran v št. Danijel ali v Strojno po cesti peš hoditi ali voziti se, oskrbi si dolgo in močno palico, kakor jih že ondotna župnika imata, da boš laglje grabne in skale preskakoval; ako se pa voziš naloži si na voz cepin, lopato, motiko in par koles, kedar se ti ktero razbije, da imaš druga pri rokah. Če se ti pa primeri, da par dni zaporedoma dežuje, kakor letos večkrat, si v največji nevarnosti utočiti. Zakaj ne oskrbi nihčér, da bi se cesta v št. Danijel saj po nekterih krajih nekoliko popravila, kar bi malo truda in stroškov prizadjalo.

Proč tedaj z večjimi združenimi srenjami!

Iz slov. Bistrice. Po nekterih delih našega okraja se je tudi toča pokazala in pretila škodo narediti kakor v sosednih krajih. Kakor drugod, tako je tudi pri nas škodoval mraz in rja, pa vse

edno se še dosti lepo kaže v vinogradih in na polji; sadja je pa malo kje. Kar pa zadeva v našem okraju delovanje in skrb za omiko našega naroda slovenskega, smo nekoliko časa sem že na tihem, alj ne spimo, ampak čitamo še zmeraj radi „Slov. Gospodarja“ in tudi druge slov. podučne liste in knjige v bralnem društvu, katero s svojimi pičlo nabranimi denarji vedno knjižnico množi, marsiktera knjižica se mu pa od rodoljubov daruje, ter šteje bralno društvo že nad sto odtisov raznih knjig. —

Imamo tudi tukaj zastop „prve občne zavarovalne banke Slovenje“; matično poverjeništvu itd.

Iz mariborske okolice. (Natančno pojasnilo Seidlnovih zaslug v št. 25. Sl. Gosp.) G. Seidl se je na sv. Alojzija den nad 25. štev. „Sl. G.“ grozno jezil in hudoval pred odborniki ros-paške srenje, kateri so bili zavoljo drugih važnih reči zbrani v kamški pisarnici. Pravil je: vsak list „Gospodarja“ me razdeluje da je groza, vendar nisem ničesar na to rekel, a zdaj ko mi krivico očita imam dovolj; tožil bom H. in „Sl. Gospodarja“. Očitalo se mu je namreč, da mojih 20 gld., ktere mi je iz žepa smuknil, ni v siromaški zavod vložil; a s tem je hotel odbornikom iz Rosbaha le pesek v očesa metati in jih s svojim izgovorom slepiti. Po njegovem govoru alj boljše suboparnem izgovoru je baje neki siroti dal. Ali ta ne sliši k siromakom (ako se ne motimo se je za ovo osebo v Mariboru pobiralo, in le tiste dnarje ji je izročil, ker je njeni mož v Mariboru življenje po nesreči zgubil. Slovela tudi ni dobro.) Da mene gospod Seidl ni po pravici, ampak iz gol jeze kaznoval, sledi iz tega, ker nisem hotel za njega glāsovati pri volitvi za deželni zbor, ko sem bil izvoljen od posestnikov kamške srenje za volilnega moža mesto kramarja Nusterer-ja.

Ko sem bil izvoljen mi reče Seidl drugi den k njemu priti. Menda me je hotel za svojo stranko pregovoriti. Ker njegovi možaki mene niso volili, nisem bil tako nespameten, tudi ne dolžen za njega glasovati. Po volitvi pa Seidl in Nusterer nista znala grozne jeze drugače ohladiti, kot mene kaznovati zavoljo stavljenja hrama. Prvo dovoljenje pred volitvijo sta čisto vtajila in mi 20 gld. kazni naložila. Tirjal sem obsojivnega lista, pa ni mi ga hotel dati. Vprašam Seidlna: kamo pa pridejo dnarji? „In das Armeninstitut“ v sirotinski zavod. No, si mislim, ker se pri stavbi nijedna nesreča ni zgodila, naj še imajo ubogi 20 gld. pa spričevalo hočem imeti, kojega mi ni hotel izročiti. V 14. dnevih mi pošle pismo, da se mi ni treba ž njega norceev delati, sicer me bo pustil rubiti. Črez 8 dni pridem zopet k njemu, in položim dnarje na mizo tirjajé spričalo, katero mi je z veliko jezo dal.

V nekterih dnevih pride srenjski svetovalec in berič H. v eni osebi in mi pove: „Kuga“, ko bi bil Seidlna volil, bi bilo vse dobro. Iz tega vidi lahko vsak kako umno in pametno (!) Seidl

ravna. Ker ste se g. Seidl pri odborovi seji toliko jezili in hudovali zavoljo mene, kar pa v srenjske seje celó ne sliši; sem vam še enkrat na tenko popisal, ako ste že pozabili.

Hlebič, zidar.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Najimenitniša novica je ta, da pojdejo svitli cesar že prihodnji mesec k velikanskim vojaškim vajam na Českem. Tako bodo črez več let česki narod zopet obiskali. Liberalcem, ustavakom to potovanje ni prav po volji. Imajo pač slabo vest, kajti mogoče je, da pri tej priliki česki narod zopet prodere do očetovskega srca svojega vladarja. Mogoče je, da začnejo Čehi dobivljati sad svoje stanovitnosti in doslednosti pri volitvah. Utegne se začeti nova sprava ki bi se končala s priznanjem samostalnosti česke krone in slovesnim kronanjem Franca Jožefa I. v českega kralja s staroslavno krono sv. Vaclava v zlati Pragi.

To bi pa utegnolo pouzročiti, da se ustavaškim nameram konec stori in napoti občno porazumljenje vladarja s posameznimi deželami in narodi. Bog daj! Vsaj smo tega potrebni, kakor riba vode.

Srbski cerkveni zbor v Karlovcu je bil za patrijarha izvolil liberalca škofa: Arsenija Stojkoviča. Manjka še potrditve cesarjeve.

Nadvojvoda Albreht bil je te dni v središču velike Rusije v „svetaji Moskvi“ kakor Rus pravi. Povsod so ga sprejeli sijajno in z velikim spoštovanjem.

Vnanje države. Že poslednjič smo povedali, kako je čebelar Kullman, 20letni mladenč iz Salevedelna blizo Magdeburga, ustrelil na Bismarka v toplicah kissenskih. Vsled tega drznega hudo-delstva so liberalni listi zopet skazali se kot zelo obnoreli lažnjivci in nesramni obrekovalci. Upijali so: „tega so mešniki krivi, Katoličani hočejo luterana Bismarka ubiti, ker je nove cerkvene postave nasnoval“. Ali do zdaj so jim vsi dokazi spodleteli. Kullman je zanemarjen človek, sin pijanih in obnorelih starišev. Že več let ne zahaja niti v cerkvo niti k spovedi. Z duhovniki ima le tedaj opravila, kedar berači. V naglici so nekoga tirolskega mešnika, Hauthalerja po imenu, ugrabili, češ, da je Kullmana naščuval. Ali zdaj so ga že izpustili. Hauthaler je po Nemškem potoval in le prilično v Kissingen prišel, da bi glasovitega Bismarka videl. Zato pa nekateri že mislijo, da je Bismark sam ali kdo njegovih liberalnih pomagačev vso komedijo nasnoval, da bi ljudi še bolj razdražil zoper Katoličane, ter uzrok dal še bolj ostremu preganjanju. Popolnem neverjetno to ni, če pomislimo strahoviti srd sedanjih frajmaurarskih antikristov!

Francoska državna skupščina je tako razdjana, da zamore ministre odstavljati, toda no-

benega ne more za več časa ohraniti in podpirati. Bržej ko ne se bode morala razpustiti. Kakoršna bo nova skupščina, tega še ne more nihče uganiti. Bog varuj Francijo!

Na Španjskem zdaj Karlisti jako napredujejo. Dobili so črez morje novih in dobrih kanonov in streljiva. Ob enem so vzeli močno in veliko mesto: Cuenco, ki je že precej blizu glavnega mesta: Madrida. To je republikance silno iznemirilo. Zato pa so začeli strahovito postopati. Vso Španjsko so djali v obsedni stav t. j. vojaška gospodska edina velja. Kdor s Karlisti potegne, temu se vzeme vse premoženje, ki se ima delivati med zapuščence usmrtenih republikanskih oficirjev in vojakov. Ob enem hočejo 120.000 mož orožati in Karliste popolnem uničiti. Bo pa težko kaj iz tega. Liberalizem na Španjskem peša. Imajo že zadosti!

V Severni Ameriki je veliko mesto Chicago drugič skoro do tal pogorelo. Škoda je velika.

Za poduk in kratek čas.

Naša mladina.

(Konec.)

Jabelko ne pade daleč od
debla. „Nar. pr.“

Navadno pravimo: naš vek je vsega tega kriv, časi so taki! Tako sploh govore ljudje, ki stvari bolj na tanko ne poznajo ali je nočejo preiskovati. — Nobena doba v zgodovini ni sama za se, vsaka se razvija iz poprejšne: slabo zrno, katero se je predstoletja vsejalo, sedaj v klasje gre. — Pojdimo tedaj za stoletja nazaj in poglejmo v kratkem njih zgodovino in tam bomo marsikaj najdlji, kar nam sedajnost malo bolj pojasnuje.

Prvi uzrok brezverske odgoje se mora iskati veliko pred nami v 15. in 16. stoletji, ker takrat se je začela ločevati veda od vere tako, da je sedaj pregovor postal: veruje le tisti, kdor nič ne ve; vera je tedaj le za neučene, neomikane ljudi, olikanim (?) pa je ni treba!? Velikanske premembe so se takrat godile: pot v Indijo in v novi svet je bil najden. Ljudje, ki so se v srednjem veku navduševali za vero, hoteli so obogateti, zélo obogateti; v kratkem času so bili njih misli in prizadevanja le v to obrnjene, po kakošni poti bi se to ložej speljalo. Obert in trgovstvo se je sicer močno povzdignil, a svet je zabredel v materialzem; tačas nastavše krivovere so zametovale cerkveno veljavo in z zanikovanjem veljave rimske Cerkve so bila na stežaj široko odprta vrata vsem verskim ločinam, ki so ta čas iz tal rastle, kakor gobe po jesenskem dežu, nejeverstvo in bogotajstvo, ali kakor ga nekteri imenujejo umoverstvo (racionalizem) je bil le dosledica Lutrovih in Kalvinovih naukov. Ta nesveti duh dvomljivosti

(skepticizma) se je zanesel tudi med Katoličane v katoliške države; iz Angleškega je prišla gola nejevera na Francosko, samopašnost in gizdavost francoskega dvora je kužila Francosko; francoske šege in navade, tedaj tudi slabo izrejo mladine so pa drugi narodi, Nemci in Slovani radi posnemali. Gospôda je svojo deco francoski izrejevala, razuzdano življenje višjih krogov se je tudi posnemalo v nižjih, iz mestnih palač je prišla v kmečke kočure, gospôsko in neversko je bilo nekaterim vse eno.

Kako ostro so bičali pošteni Nemci opičarijo svojih rojakov, ki so zametavali svoj jezik, svoje šege in navade in se sramovali biti Nemci; z zgovorno besedo so dokazovali zleg, ki se širi med ljudstvo, ko se v izrejo otrok vdinjajo tujci in tujke, ki ne znajo drugega kakor svoje hvaliti, pa zaničevati stare domače lepe navade. — S staro nošo, tako se namreč trdili, so otroci odložili tudi stare pobožne navade, — vse tako, kakor pri nas toži stari Kranjec v znani pesmi. — Nemci so se menda naveličali francoskih šeg in navad, vzlasti v Napoleonovih časih, in sedaj svoj jezik, svoje navade gotovo visoko cenijo, dasiravno še francoska noša po svetu gospodari. — Še bolj pa kakor Nемец soseda Vlaha, posnema pa Slovenec svojega gospoda, Nemca. Kar je nemško to je njemu tudi gosposko; omika se začne z nemškim jezikom: kdor tega ne ume, je neveden. Dolgo podložništvo in vse politične razmere so to misel vteple v naš narodič. „Čemu so neki šole, ako se otroci tolikanj potrebnega nemškega jezika ne bodo učili“, tako modrujejo vse učene (?) glave, in iz tega modrovanja pa sklepajo politikarji potrebo ponemčevanja ljudskih in srednjih šol.

Nejeverstvo se je globoko vkoreninilo med narod miselcev, kakor se Nemci ponosno imenujejo; ta duh pa tišči iz Nemčije na vse kraje, koder se čuje nemški glas, koder Nemci prebivajo. Pred tičoč leti se je širila kršanska vera med Slovence in v njenem imenu so zahtevali Nemci nadvlado po slovenskih deželah, sedaj pa ravno v tem smislu širijo brezverki liberalizem med Slovence, njih enako misleči slovenski tovariši se jim pa preponižne sluge, mahajo kakor da bi se skušali ž njimi po starih kršanskih šegah in navadah med slovenskim narodom, in ljudstvu jemljejo to, kar ga edino še ohranjuje in obvaruje. Njih največa skrbljivost je ta, da bi slovenski narod olikali s tem, kar so že drugi narodi zdavno kakor nepraktično in nerabljivo za ljudsko odgojo zavrgli. To pa vse v imenu „svobode“ in „napredka“, se ve da iz rodoljuba (!), češ, da slovenski narod ne bo pred častén, dokler se verskih predsodkov (?) in sredovečne teme ne otrese! — Ko pa govorimo o neveri po Nemčiji, nikakor ne mislimo, da bi bili Nemci v svoji deželi ali tudi med nami naseljeni Nemci sami neverci, ker jso nam ravno sedaj nemški Katoliki v izgled vernosti in vdanosti; govorimo le o načelu, katero je sedaj

na Nemškem in tam, koder Nemci gospodarijo, nadvlada vse drugo; tudi se nam nekako misel vriva, da je ves ta liberalizen nemških politikarjev le vabljava zanjka, v katero se love slovenski liberalci; žival v žertvo odbrano so stari pogani z venci okinčali, in potem pred žrtvenik peljali.

(„Uč. Tovariš.“)

Razne stvari.

(*Izvožnja avstrijske mōke v tuje dežele.*) Leta 1862 se je vsega vkup izvozilo mōke 880.069 colnih centov; leta 1869 je poskočilo število na 3,261.044 in leta 1871 celō na 3 556.258 colnih centov. Vsled slabe letine se je leta 1872 ta številka znižala na 1,418.054 in zadnje leto 1873 je padla celō pod ono od leta 1862 na 731.844. Mōka iz našega žita je izvrstna tako, da se sme pričakovati, da se je bode vedno več izvažalo, če je bomo le sami kaj imeli. Letos bode številka izvoženih centov težko prejšnjih obilnih let dosegla. —

(*Umrli*) je č. g. Martin Mihelin, župnik v pokoji za vodenico. R. J. P.

(*Za družbo duhovnikov*) so nadalje vplačali: čč. gg.: Dolinšek Blaž 22 fl. (za l. 1873 in 1874); — Bezjak 11 fl. (l. 1874); — Koceli 2 fl. (l. 1874); — Žuža Anton 100 fl.; — Sorglecher 59 fl. (poprej že 11 fl.)

(*Ne ob hudem vremenu pod drevo!*) Kako nevarno da je to, kaže naslednji izgled. Pri Lapistyi v Kološki županiji na Ogerskem se podā nedavno, ko je prišla huda nevihta, sedmer o otrok, ki so jagode nabirali, pod drevo v zavetje. Strela udari v drevo in pobije vseh 7 otrok.

(*Na 10 gl. globe in plačanje stroškov*) ob sodila je krajna sodnija v Kozjem g. župnika pri sv. Petru p. sv. gor. Tožil je zavolj žaljenja časti nek ženin, ki je s pijanimi pričami neko saboto pozno navečer prišel zastran oklica, ter se z g. župnikom skregal. No, naposled bode mo pijance le kar hvaliti smeli, če nečemo sodnijskih sitnob imeti?!

(*Banka Slovenija.*) Opravilni svet banke Slovenije imel je 16. t. m. sejo, pri kateri so vsi opr. svetovalci soglasno sklenili, da se skliče izvanredni občni zbor delničarjev, zato da oni privolijo da se na vsaki medčasni list doplača 10% ali 20 fl., ker so nam dozdajšnje podružnice in ustanovni stroški krivi, da nima banka več toliko denarja, da bi vpešno delovati zamogla. — To priporočajo opr. svetovalci vsem delničarjem storiti, ker po človeškem spoznanji se nam pri zdajšnjem delovanji voditeljev banke gotovi dobiček obeta. Ako bi pa kdor hitro plačati ne mogel, si bo okrok postavil ali se z menjico zavezal, to kedar bi treba bilo storiti. — Delničarji pošljite svoje delnice po naznanilu v Ljubljano in da se

škode varujete, glasujte po zanesljivih možeh za ta predlog in po premaganih prvih težavah nam bo to v čast in dobiček!

V moji nenavzočnosti nadomestuje me pri vredovanji „Gospodarja“ č. g. dr. Lavoslav Gregorec. Dopisi se pošiljajo kakor do sedaj na vredništvo „Slov. Gospodarja“.

Dr. Jož. Ulaga.

Tržna cena pretekli teden	V Mari- boru		V Ptuj		V Celju		V Varaž- dinu	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Pšenice vagan	6	90	6	75	7	—	6	75
Rži	5	20	5	—	4	—	3	80
Ječmena	4	—	3	—	4	—	3	—
Ovsa	3	60	3	50	2	40	2	80
Turšice (koruze) vagan	5	30	4	80	5	—	4	50
Ajde	4	30	4	50	5	60	4	90
Prosa	5	—	5	70	5	60	6	—
Krompirja	3	—	2	50	2	—	1	80
Sena cent	1	50	1	80	1	—	1	35
Slame (v šopkih)	1	20	1	50	—	80	1	40
„ za steljo	—	80	1	—	—	60	—	90
Govedine funt	—	28	—	30	—	28	—	24
Teletine	—	28	—	26	—	28	—	24
Svinjetine	—	31	—	30	—	44	—	34
Slanine	—	44	—	38	—	44	—	40

Loterijske številke:

V Trstu 18. julija 1874: 22 75 76 80 51.
Prihodnje srečkanje: 1. avgusta.

Ces. kralj.

3—12 dvorni puškar

Ivan M. Erhart,
v Mariboru priporoča:

Puške dvocevke od spredej za nabijati iz železa od 12 gl. — kr. (do najvišje cene.)

Puške dvocevke od spredej za nabijati iz svila (drota) . 18 „ — „ (do najvišje cene.)

Lefauchaux (lefoše) iz svila od 30 „ — „ (do najvišje cene.)

Lencaster (lênkaster) in svila od 44 „ — „ (do najvišje cene.)

Revolverje 8 „ — „ (do najvišje cene.)

Pistole dvocevke 2 „ 50 „ „ enocevne 1 „ 30 „

2—3

Ponudba travnika.

Travnik, ki ima 27 oralov, na kterega se da voda napeljati, ležeč blizo železniške postaje na Račjem (Kranichsfeld), je na prodaj ali ves ali pa na kosce.

Več se izve v grajšini na Račjem.

Razpis služeb. 2—2

Na dvorazrednih ljudskih šolah pri sv. Križu in Malinedelji se razpisujejo podučiteljske službe, in na 4razredni ljudski šoli v Ljutomeru služba podučitelja ali podučiteljice; prvi dve službi s postavno plačo po IV. plačilni vrsti in s prostim stanovanjem, zadnja po II. plačilni vrsti.

Prosilci, popolnoma zmožni nemškega in slovenskega jezika v govoru in pisanju, naj položijo prošnje do konca avgusta t. l. pri dotičnih krajnih šolskih svetih.

Okrajno šolsko svetovalstvo

v Ljutomeru dné 7. jul. 1874.

Zobni zdravnik

Dr. **Tanzer,**

učitelj zobnega zdravništva na c. k. Graškem vseučilišču, naznanja svojim p. n. bolnikom, da bode skoz 14. dni, ko rabi kopel v Savini, počenši od dné 20. t. m. v Celji v graški ulici števil. 73. I. nastrop (v Deučmanovi hiši) za zobne bolezni ordiniral ter saboj imel zálog svojih c. k. privilegiranih priprav: zdravilne vode za uste proti gnjilobi (antiseptikom) in lepovnega prahu in paste za zobe.

Dan sv. Ane 26. t. m. bode pa v tem času najti v Gradcu v prostorijah kder navadno ordinira.

Prvi izredni občni zbor delničarjev prve občne zavarovalne banke „Slovenije“ v Ljubljani

bode vsled sklepa upravnega odbora od 16. t. m.
dne 17. avgusta 1874 o 5 popoldne
v čitalnični dvorani v Ljubljani.

Program.

1. Poročilo upravnega odbora o društvenem stanju.
2. Predlog, da se vplača daljnih 10 % ali gl. 20.— na delnico. Oni p. n. delničarji, kateri se hoté udeležiti zbora in pri njem glasovati, naj blagovolijo vložiti delnice v smislu pravil §. 24 pri bankini blagajnici najkasneje do 11. avgusta t. l. proti potrjilu in prejetji legitimacijskega lista.

V Ljubljani dne 17. julija 1874.

Opravitni odbor

prve občne zavarovalne banke Slovenije v Ljubljani.

Jože Debeutz l. r.,
podpredsednik.

M. Pakič l. r.,
opr. odbornik.

J. A. Blaschke,
vod. ravnatelj.